

jih je imel za Učiteljski dom pokojni tovariš Jakob Dimnik, ki ni dal samo pobudo za osnovanje društva, marveč je bil do svoje smrti tudi blaginjak Učiteljskega doma. Spominja se nadalje predvojnih časov, ko si je učiteljstvo ob najskromnejših prejemkih odtrgavalo od ust, da je prispevalo za ta dom, ki je šele danes dobil svoje pravo lice. — Nadalje se spominja zaslug pokojnega ljubljanskega župana dr. Tavčarja, končno očeta lik blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedmitelja, ki je bil naš največji učitelj. Spominja se tudi...

Prvi kongres Jugoslovanske unije

Delo, pota in cilji Jugoslovanske Unije za zaščito dece so med našim ljudstvom, tako med preprostimi kakor med izobraženimi krogi malo znani. V naši javnosti se je in se naša žalost še vedno pojmuje zaščita dece kot stvar humanih prizadevanj in ne kot osnovna dolžnost družbe. V naši državi je bilo mnogo društev, ki so se ukvarjala z zaščito dece in pomagala najbednejšim izmed bednih na kakršenkoli način. Nismo pa imeli enotne organizacije, ki bi vodila vse delo tega socialnega problema in dajala smernice. Da bi se rešilo to pereče in nujno vprašanje, je Društvo Rdečega križa in 40 organizacij, ki delujejo na polju zaščite dece osnovali zvezo z imenom: »Jugoslovanska Unija za zaščito dece.«

Unija si je zastavila nalogo, da z neposrednim delom in propagando uresniči v državi znano Zenevsko deklaracijo, ki se glasi:

1. Otroku se morajo omogočiti pogoji za normalen telesni in duševni razvoj.
2. Lačnega otroka je treba nasiti, bolnega pozdraviti, zaostalemu pomagati, izgubljenega privedi na pravo pot, a sirote in zapuščene oskrbeti.
3. Otroku se mora v slučaju velikih nesreč najprej pomagati.
4. Otroku se mora usposobiti, da se bo lahko vzdrževal sam, obenem pa se mora zaščititi od kakršnegakoli izkoriščanja.
5. Otroku se mora vzgojiti v duhu socialne skupnosti, da bo po svojih močeh kar najbolje služil družbi.

Jugoslovanska Unija za zaščito dece razvija svoje uspešno delo že dve leti pod predstvom univ. prof. dr. Josipa Silovića. Spočetka je morala uprava Unije predvsem posvečati pažnjo razširjenju in utrjevanju svoje organizacije, propagandi svojih idej, prirejanju otroških dni in organizaciji prvega kongresa Unije. Prav tako je bilo treba posvetiti pažnjo mednarodnemu kongresu za zaščito dece, ki bi se imel vršiti v Atenah to jesen, pa je moral biti radi plebiscita preložen na Veliko noč prihodnjega leta. Otroški dnevi so se vršili 19. do 25. maja s parolo: »Niti eno dete v Jugoslaviji ne sme stradati.« Izdala je brošuro z naslovom: »Hranimo z zdravno hrano našo dečo.« Zbrala je mnogo statističnega materiala v tabelarne pregledne in pričela izdajati časopis: »Narodni podmladek«, ki je objavil mnogo zbranega gradiva posebno o mortaliteti naših otrok do prvega leta starosti, kakor tudi do 14. leta.

Letošnji prvi kongres Unije se je vršil 30. nov. in 1. dec. Kongresa se je udeležila tudi častna pokroviteljica Jugoslovanske Unije za zaščito dece Nj. Vel. kraljica Marija, Nj. kr. Vis. kneginja Olga, Nj. sv. patriarh Marnava, preds. kr. vlade in mnogo drugih visokih in uglednih osebnosti.

Kongres je obravnaval dvojne glavne vprašanje o zaščiti dece in sicer: Spravljanje

min Nanj so besede, ki jih je napisal učiteljski svet l. 1931. — In s tem, da smo pravi na narodni praznik odkrili spominsko ploščo, smo pokazali spoštovanje do največjega sina Jugoslavije.

Tov. Kobal, upravnik Učiteljskega doma, je opisal zasluge posameznih velikih dobrotnikov vključenih v drugi plošči.

Zbor učiteljstva pod vodstvom g. Mizerita je zapel »Bože pravde« in »Domovina bela golobica«, nakar se je tov. Vrhovec najlepše zahvalil vsem prisotnim za udeležbo.

otrok v družine ter: Rasna higiena in otroška zaščita.

Kongresu je predsedoval dr. Silović, bivši ban in senator. Po uvodnih in burnih pozdravih Nj. Vel. kraljici Mariji, ki je kongresu poslala plemenito pismo (gl. zadnje št. U. t.) je bila poslana brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II. Nato je govoril minister za socialno politiko in nar. zdravje dr. Komnenović, ki je izjavil, da mora biti prvi cilj socialne naloge vsake vlade, da zaščiti in pomore najbednejšim. Dolžnost imam, da v imenu kraljevske vlade pozdravim prvi kongres Jugoslovanske Unije za zaščito dece. Kraljevska vlada dela vedno na tem, da bi se omogočila vzgoja zdravega telesa in zdrave duše naše omladine. V teh današnjih težkih časih, ko je cilj vsakega socialnega dela omogočiti življenje vsakemu članu človeške družbe, smatramo za dolžnost, da posvečamo prvenstveno pažnjo zaščiti in pomoči naših najmlajših, da vkljub težkim časom zagotovimo našim otrokom brezskrbno detinstvo brez bolečin in trpljenja.

Za njim je govoril predsednik beogradske občine. Med drugim je iznesel tole: »Osnovni smo centralni urad za zaščito dece, mater in mladine beogradskega mesta. Ustanovili smo predmestna zavetišča, otroške vrtnice in deške domove. Kmalu bomo skončali zidanje velike sirotišnice, v katero smo vložili 7.000.000 Din, sezidali bomo osem osnovnih šol, a za socialno zaščito beogradskih otrok izdamo letno 4.000.000 dinarjev.« Govoril je tudi bolgarski minister na našem dvoru g. Dimo Kazasov, ki je dal duška veselju nad bogatim programom Unije, obenem pa izrazil zadovoljstvo, da je tudi mlada Bolgarija posvetila vso pažnjo zaščiti dece.

Sledil je referat g. dr. Silovića. (Zaščita naše zapuščene dece) znanega delavca v »Narodni zaščiti«, ki je med vojno tisoče gladnih otrok iz Istre in Primorja namestila v bogate kraje Vojvodine in jih tako rešila gotove propasti. Njegova izvajanja so bila silno zanimiva: »Ko sem proučeval vzroke zločinov v svoji domovini, sem prišel do zaključka, da sta pri nas dva glavna vzroka zločina: alkoholizem in zapuščena ter zanemarjena mladina. Ni kriva zločinov zapuščena in zanemarjena mladina, zastrupljena od ulice, gladna in žejna, bosa in gola, marveč je kriva teh zločinov družba, ki jim ni preskrbela doma in nadomestila mater, najboljši in najprirodnejše odgojiteljice dece. Radi tega se je odprl pred menoj problem, kako odgajati to mladino. Ali v domovih, ali v zavodih, ali v kmečkih družinah, ali v družinah malih obrtnikov v malih mestih. Vsi moji poizkusi, da bi mestno zapuščeno dečo namestil v kmečke družine, so ostali brez uspeha. Vsi ti otroci so enostavno pobegnili od svojih rednikov in odšli nazaj v mesto. To je nepobiten dokaz, da se mestna zapuščena deča na ta način ne more rešiti fizične in moralne propasti.

Zakaj? Mestni otroci so v kmečkih družinah podvrženi strogi kontroli in trdemu delu. To pa mestni deci ne konvenira. Mestni izgubljeni otroci so navajeni potepanja, prosjačenja, izmikanja, bioskopov in sladkarij. Zato sem prepričan, da je mogoče mestno zapuščeno mladino uspešno vzgojiti samo v domovih, kjer je mogoč strogi nadzor in kjer se lahko izuče kakršnekoli obrti že.

svoje življenje za resnico in ljubezen. Niti njihovih grobov ne poznamo, da bi nanje položili cvetja.

In Širokova velika bolečina primerja: »Kako je bilo tebi, Marija, pri srcu takrat, ko je bil tvoj sin na križ pribit? — Kako je bilo pri srcu takrat štirim ženam, štirim materam, ko so čule obsodbo: Jutri bo tvoj sin s krvjo oblit! —

In še stopi pred nas istrska kmetiška žena, mati Gortanova. V kapeli v mračnem kotu govori s Kristom. »Naj vernice nihče ne moti — — — Prevelika je bolečina matere, da bi jo mogla objeti beseda.

Hrepenjena polno srce pogleda na Kras in zakrvavi: kraška zemlja je polna bodečega brinja in trdega grušča. Še več pa je gorja, vse uničujočega gorja! Zakaj? In kako dolgo še? Morda se bodo vsi, ki so se raztepli po svetu, nekoč mogli vrniti. Saj se je smela vrniti celo sveta družina. Jezus, Jožef in Marija, — ko Herodeža ni bilo več!

Ali vkljub teži motivov, ni v pesmih ne solzavosti in vzdihov. Sama mehka, božajoča lirika.

Z veseljem povem, da me po Cicibanu ni še nobena zbirka pesmi tako ogrela. In prepričan sem, da bo še letos razvenela marsikatera pesem iz zbirke iz otroških ust o priliki božične z naših odrov.

J. Ribičič.

Ko so cvetele krizanteme

Ko so najlepše cvetele krizanteme, tedaj se je za vedno poslovila od nas naša blaga tovarišica ga Julka Mariničeva. Naša srca je zajela žalost in občutek osamljenosti.

Bila je vzorna učiteljica, delavna in požrtvovalna. Kot tovarišica nam je bila svetel

Predavatelj g. dr. Ambrožič, idejni vodja Unije, je v predavanju »Javna in družinska zaščita dece v predšolski dobi« izjavil sledeče: »Zaščita dece ima danes povsem drugi značaj, kot pa ga je imela pred nekoletno desetletji. Skozi vso dobo pa je ostalo eno pravilo: družina je prirodna in najboljša zaščitnica otrok. V starih časih je bila zaščita otrok stvar milosrčja posameznika, dočim je danes dolžnost organizirane družbe. Prirastek rojstev v naši državi je še vedno najboljši v Evropi. Tudi v tako zvanih pasivnih krajih naše države so naše žene še vedno zelo aktivne, čeprav se pojavlja v gospodarsko boljših krajih padanje števila rojstev. Toda, kakor smo po številu rojstev na prvem mestu, tako smo med prvimi tudi po številu otroške umrljivosti. Na 100 umrlih v naši državi pride 45 do 46 otrok. To pomeni: vsak drugi grob, ki se izkoplje v Jugoslaviji, se izkoplje za otroka. Približno vsako naše drugo dete do 15. leta svojega življenja umre, dočim umre v drugih državah vsako peto, šesto, pa tudi sedmo ali osmo dete.

Najhuje so prizadeti dojenčki. Od vsakih 100 živorojenih otrok jih umre v naši državi 16 do prvega leta življenja. V Italiji, Avstriji in Španiji jih umre samo 12—13; v Franciji, Nemčiji, Danski in Finski jih umre samo 8—9; v Angliji in Švedski samo 6—7; v Holandiji, Švici in Norveški samo 5—6. A pri nas 16!

Toda naš narod ni oškodovan samo z zgubo tega števila otrok. Smrt ne vzame vseh otrok, ki so bolni. Mnogi ostanejo pri življenju, toda slabiji so. Med njimi so slepi, gluhohe, pohlajeni na rokah in nogah.

Poleg tega pa imamo pri nas tudi mnogo otrok, ki so nezadostno vzgojeni, ali pa so sploh brez vzgoje. Šola tudi ni in ne more biti vsemogoča ustanova. Zato je potrebna vzgoja in skrb tudi izven šole. Vsakdanje življenje in praksa nam kaže, da imamo takih otrok zelo mnogo, če nočemo sami sebe voditi za nos s potvornimi izjavami.

Naši odgovornosti pred bodočimi generacijami ni zadoščeno. Ni še enotno zreguliran položaj otroka v družini, niso še precizirane dolžnosti družine napram njemu, še prav posebej pa je treba poudariti to, da ni precizirana dolžnost države, banovine in

Šolstvo in obrtništvo

Naši obrtniki prireajo letos v borbi za svoj obstoj drugi obrtniški teden in to z namenom, da z novim poudarkom opozorijo našo javnost na svoja dela, na svoj obstoj in na samo ob sebi umevno dolžnost nas vseh, da naj kupujemo vedno in povsod domače izdelke.

Meščanska šola ima glavni namen dovajati obrtništvu zdrav in vsestransko izobražen naraščaj, namen obrtno-nadaljevalnih šol pa je, izobraziti vajence za dobre pomočnike in mojstre. Malo manj kot 15 let sem deloval na eni in isti meščanski šoli sredi naroda, ki pripada skoro izključno obrtniškiemu stanu in radi tega pišem pričujoče vrstice iz resnične potrebe in želje pomagati obrtništvu v borbi za njegov obstoj.

V borbi za svoj obstanek mora naše obrtništvu in vsi gospodarski krogi nujno zahtevati, da se v učni načrt za učiteljske šole vnese narodno gospodarstvo kot poseben predmet v vse letnike. Ko bodo bodoče učiteljske generacije prežete gospodarske vzgoje, potem bodo tudi široke plasti naroda uživale pravo gospodarsko vzgojo, pri kateri bo geslo: Kupuj domače izdelke! prešlo samo od sebe v meso in kri naroda, ki bo pri nakupu svojih potrebščin vedno in povsod prodajalcu zastavil vprašanje, če je izdelek domač in bo odklonil nakup tuje robe.

S prireditvijo obrtniškega tedna hoče obrtništvu opozoriti javnost na svoje izdelke. Razstave na velesejmu, v raznih krajih naše ožje domovine, modne revije itd. so nas skoro že prepričale, da izdelki naših obrt-

vgled: vedno dobra in blaga. Udeleževala se je v raznih društvih. Povsod je delala z veseljem; žrtev se ni nikdar ustrašila.

Zakaj si nas zapustila, draga Julka? V najlepših letih, ko je bila tvoja duša še polna načrtov in tvoje roke željne dela. Dobro se spominjam, ko si v boleznih nekoč dejala: »O, da bi mogla zopet med vas, da bi mogla v šolo k moji deci, — potem bi bila srečna!« Da, vsa tvoja sreča, vse tvoje veselje je bilo v šoli. Kako si ljubila svojo dečo! Bila si ji kakor skrbna mamica. Kot male ovčke so se zbirali najmlajši okrog tebe. Z njimi si se igrala, z njimi si prepevala.

Skoro dvajset let si vzgajala in učila dečo na šoli pri Sv. Urbanu pri Ptujju. Ni bilo malo dela, ni bilo brez žrtve. Tebi ni bilo težko živeti se v dušo kmečkega otroka, ker si bila sama doma iz kmečke hiše.

Rodila se je ga. Mariničeva leta 1895. v Dramljah pri Celju. Po kratkem službovanju v Dramljah in v Gotovljah v Savinjski dolini, je prišla leta 1918. k Sv. Urbanu.

Vzorna je bila kot učiteljica in tovarišica, pa tudi kot mati, žena in gospodinja. Zapustila je dva nedoročena otroka. Bila sta ves njen up in njena nada. Vsa njena sreča. Zato ji je bilo slovo še težje. Ni mogla umreti prej, dokler nista prišla njena ljubljena k njej, ko sta se za vse svete vrnila domov na počitnice.

Lepa je bila njena zadnja pot. Mnogo vencev smo položili in mnogo jesenskih cvetov smo natrosili na njeno gomilo.

Sladko počivaj med cvetjem, saj tvoja življenjska pot ni bila posuta z njim! Težko nam je, ko se poslavljamo od tebe, draga, nepozabna Julka, — tolažimo se le z mislijo, da si srečnejša od nas.

T. K.

občine proti njemu, narodnemu pomladku. Manjka nam koordinacija celokupnega dela na zaščiti dece, še bolj potrebna pa je čim tesnejša kooperacija vseh aktivnih udov na tem polju. A najhuje se pa tu občuti pomanjkanje materialnih sredstev. Za našo siromašno delo so že pri gotovih ljudeh vse premalo odprti, še vedno štedijo na škodo otrok banovinski, občinski, pa tudi državni budžeti. Družina, ki ji propadajo otroci, počasi ugasne. Narod, čigar deca propada, zaostaja za drugimi narodi. Kdor zaostaja — izgubi tekmo. Narod, ki zaostaja izgublja borbo za borbo — povsod. Staplja se z drugimi narodi. Inteligenca našega naroda mora voditi svoj narod do zmage na bojnem polju nove dobe: v biološki tekmi narodov.

V zadnjih desetletjih je prodirala zamisel otroških zavetišč, dečjih domov itd. za zapuščene otroke. Moderni domovi za dojenče morejo res reševati svoje gojence; imajo pa veliko napako: da so zelo dragi. Zaščito v domovih moremo rezervirati samo za slabotne in bolehnne dojenčke.

Glavna napaka dečjih domov je, da doraščajo otroci v domu daleč od realnega življenja in od prirode. Dete ostane živo, ali obzorje mu je zoženo, besedni slovar skrčen, pojmi omejeni. Šele če se predšolsko dete presadi v družino, oživi, se razvije in seznanji z vsakodnevnim življenjem.

V mnogih krajih je navada, da se otroci oddajajo v rejo. Zaradi nepazljivega in nevednega ravnanja jih mnogo zbolni in umre. Zato so Francozi organizirali po Ruselovem zakonu »centres d'levage rurales«. Tu se starejši dojenči in mlajši otroci nameščajo v kolonijah, ki so v središču naselja pod stalnim higienskimi in vzgojnimi nadzorstvom po zaščitnih sestrah in zdravnikih. Prva taka kolonija pri nas je nastala s pomočjo države in privatne iniciative pred 9 leti v Lukovici. Sedaj imamo 17 takih kolonij z 250 dojenči in 400 otroki, seveda vse premalo. Zmisel za take kolonije se med prebivalstvom širi. Velika težava je pa, ker ni dovolj zaščitnih sester in — sredstev. Žal, da privatna iniciativa še nima zmisla za take kolonije. Upajmo, da se bo v bodoče takemu koncentriranemu in kontroliranemu nameščanju otrok posvetilo več pažnje. Tu je važna naloga Unije.

(Dalje.) V. Jagodič.

Karel Širok:

Kapelica

Izdala akademska založba 1935.

V času, ko se kruhorborstvo in oportunistem ozirata za praktično usmerjenost duha, v času, ko rastejo na politični in tudi kulturni borzi akcije navidezne etike, v tem času nam je daroval K. Širok zbirko resnično religioznih pesmi, ki nas spominjajo že davno pozabljenih kristalno čistih etičnih lepote. Nikjer trde besede, nikjer grozeče iztegnjenega pridigerskega prsta — odprimo knjigo kjerkoli — povsod nam potrka na dušo spomin na davne, davne udarce lastnega srca.

Že sama naslovna stran — ročno kolorirani posnetek lesoreza iz l. 1485. — nas opozarja na narodno-preprosto, a zato tem globljo lepoto vsebine.

Pesmi v zbirki so razvrščene tako, da tvorijo vse skupaj zmiselno celoto. Vsaka zase biser, se nanizajo druga na drugo kakor jagode na rožnem vencu in zapuste v naši duši vibracijo visoke čuvstvene vrednosti.

Marija je mati vsuh mater, ki ne vedo, kam bi položile svoje dete, da bi mu bilo toplo, in Jezus, ta drobní otrok, je sinteza tistega duha, ki ga »zaman iščemo med knezi in bogatinji; kajti le trpljenje ju je moglo obzariti s tako žarko, vse razsvetljuječo in vse objemajočo svetlobó. Ta luč je tako kristalno čista, da obžari tudi tisto malo dušico, »ki na svetu ni Boga molila«, temveč le »stihih lepote je iskala, na posteljah trdih je spal«. Mimo Kristusovega trpljenja in njegove smrti, ki pa ni mogla zatreči večne resnice, mimo krvavečega srca Marije, ki je iz njenih solz »zrasel grenki pelin«, preide Širok na trpljenje naroda tam preko meje. Pretrse ga smrt mučnikov, ki so kot Krist darovali

let delal njegov oče. Delavci in drugi vajenci so ga gledali postrani in z največjim nezanimanjem, češ, kaj se bo »frdirban študent« mešal med nas. Še ni minilo 12 tednov, ko si je po zaslugi svoje splošne izobrazbe pridobil pri vseh pomočnikih in vajencih neomejeno zaupanje, on jih je učil, zakaj se mora delati s to kemikalijo tako in ne drugače, on jim je dajal navodila za luženje kože, itd. Ko je postal pomočnik, je odšel v Francijo in v Nemčijo, kjer je vstopil v največje tovarne, da si je izpopolnil svoje strokovno znanje. Danes je ravnatelj največje usnarne v Trzinu na Gorenjskem. To je svetel zgled, da spadajo v gospodarske stroke le nadarjeni in izobraženi ljudje.

Ob rojstvu slovenskega obrtništva je bila naša splošna izobrazba še na nizki stopnji. Razumljivo je torej, da so vstopali v obrtniške vrste podpopovprečniki tedanje izobrazbe.

Smrtni greh so zagrešili vsi tisti, ki so svojim sinovom izrekli grožnje, da ga bodo dali za »šustarja« če se ne bo hotel učiti in so te grožnje tudi uresničili, če dečko v šoli ni uspeval tako, kakor bi si bili želeli. S takimi grožnjami in napačnimi nazori so postavili v kaj čudno luč obrtni stan, odnosno so označili ročno udejstvovanje kot nekaj manjvrednega in nadarjenega človeka nedostojnega. Medtem pa nas je današnji čas prepričal, da je vsak obrtnik, ki svojo stroko razume, stvaritelj, ki uživa povsodi spoštovanje, da je v svojem poklicu absolutno samostojen in da je ta samostojnost več vredna kot sto podrejenih uradniških služb in službi. To spoznanje bodi vsem šolnikom pri njihovem vzgojnem delu vodnik. Ono mu narekuje, da je treba vzgojiti mladino v gospodarskem pogledu tako, da bo vedno in povsodi zahtevala domače izdelke, da bo to zahtevno prenesla v domačo hišo med svoje in jih bo navajala k izvrševanju tega prvega gospodar-

skega vodila. To spoznanje bodi šolnikom pravce, da je treba vzbuditi v mladini veselje in spoštovanje do ročnega dela, da je nujno vlititi mladini ljubezen do ustvarjanja v svobodnih poklicih, kjer niso nadarjenosti postavljene meje ne navzgor in ne navzdol, ne na levo in ne na desno, da je torej tu pravo torišče za resnične talente, katerih pod nobenim pogojem ne smemo vpreči v ožek jarem šš in zakonov uradniških služb.

Spoznanje absolutne vrednosti svobodnega ustvarjanja v svobodnih poklicih zahteva, da dovedemo tem poklicem, ki predstavljajo danes eno polno desetino vsega našega naroda, najbolj nadarjen in najbolj izobražen naraščaj, ki bo dvignil v poletu obrt in obrtniški stan v neslutne višine in dvignil s tem naše narodno gospodarstvo na višino, ki jo danes zavidamo tujcem. Tedaj se bo tudi naša javnost končno javno prepričala, da je domače blago boljše od tujega.

Letošnji obrtniški teden je dosegel svoj namen, če povzdignemo svoj glas in zahtevamo:

1. Globoko gospodarsko vzgojo učiteljskega naraščaja v učiteljskih šolah,

2. da se otrokom v šoli prav pri vsaki priliki predočuje vrednost domačih izdelkov pred tujimi izdelki,

3. da naj se dvigne splošna in strokovna izobrazba obrtniškega stanu s tem, da mu dovedemo nadarjene in izobražene naraščajnike,

4. da spremenimo napačno miselnost o idealu uradniških služb in da postavimo na njeno mesto ideal ustvarjanja v svobodnih poklicih,

5. da spada v vrste narodnih gospodarstvenikov najbolj nadarjena mladina, in

6. da skušamo v tem letu dvigniti do največje mere spoštovanje in veselje do ročnega dela, ki bo pri vzgoji vedno opravilo svojo posebno nalogo.

Lajovic Albin.

Splošne vesti

INTERVENCIJA V POGLEDU ŠOLSTVA

Narodna poslanca učitelja Rudolf Pleskovič in Karel Dohernšek sta danes intervenirala pri prosvetnem ministru zaradi premestitev učiteljev v Dravski banovini. Obvestila sta prosvetnega ministra, da so izzvale vse premestitve med učiteljstvom veliko vznemirjenje. Informirala sta ga dalje o šolskih prilikah na meji, kjer je mnogo učiteljskih mest še nezasedenih. Opozorila sta ga tudi na potrebo zgraditve šol na meji, pri čemer bi bila seveda nujna in neobhodno potrebna finančna podpora države. Prosvetni minister je izjavil, da bo vladna komisija pozorno poslušala in izjavil, da bo vladna komisija vse, kar bo mogla, da se razmere na meji, kar se tiče šolstva, čim bolj popravi. Glede učiteljskih premestitev pa je minister izjavil, da gre, kolikor je njemu znano, v prvi vrsti za premestitve iz socialnih in družinskih razlogov.

— Letošnje božične počitnice trajajo, v smislu odloka ministrstva prosvete, od inkluzivno 23. decembra do inkluzivno 10. januarja.

— Zvišanje uradniških plač na Portugalskem. Portugalska vlada je izdala posebno uredbo o reguliranju uradniških plač. Po tej uredbi bodo plače portugalskega uradništva zvišane od 5 do 100 odstotkov. Istočasno ko mnoge države znižujejo svojemu uradništvu plače, je Portugalska plače zvišala.

— JUU — Sresko učit. društvo Ljubljana okolica — vzhodni del obvešča članstvo, da je društveno zborovanje prestavljeno na četrtek 9. jan. 1936. z istim dnevnim redom in na istem kraju. — Kosin, predsednik.

OBMORSKI UČITELJSKI DOM

V letu 1933. se je sešlo nekaj tovarišic in tovarišev iz Ljubljane ter okolice, da se pogovore o bivanju ob morju v poletnih mesecih, to je v velikih počitnicah. Ob ti priliki se je ustanovilo »Društvo za zgradbo obmorskega učiteljskega doma v Omišlju — sedež Ljubljana«.

Znano je, da iz naše banovine pohiti vsake počitnice večje število učiteljev, učiteljic in njihovih družinskih članov na letovanje k morju. To ni luksus, to je živa telesna in duševna potreba! Kdor je 10 mesecev prebil dnevno po 6, 8 ali več ur v mračnih in zaprašenih šolskih prostorih, s slabim zrakom kvaril svoja pljuča, s popravo zvezkov in s pripravo za pouk skrajševal svoj prosti čas, ta je gotovo potreben počitnega oddiha v zdravem, blažilem podnebnju ob morju.

V 37. številki »Učit. tovariša« iz l. 1934. čitamo naslednje, resnične in danes kot jutri veljavne besede: »Naše misli, naše težnje se vedno bolj obračajo na morje. Jadran je naša skrb, naše veselje, naš ponos in naša moč. Jadransko morje je naša nada, naša vera v bodočnost in naša ljubezen. Naše morje je kakor vrata, odprta na stežaj. Skozi ta vrata gremo mi v široki svet, skozi ta vrata prihajajo k nam tujci, gosti. Zato nosimo mi vsi v svojih srcih naše morje, zato si ga želimo videti, zato ga hočemo doseči, kakor nekoč stari Slovenci, prihajajoči iz širnih planjav na severovzhodu.«

Naše morje varuje »Jadranska straža«. V mnogih krajih ob morju in na celini naše države je organizirala svoje postojanke, iz katerih naj bi črpala zmožna sredstva za obrambeno delo, obenem naj bi se tam vzbujala v širokem obsegu naša ljubezen in naša skrb za lepi Jadran. Med šolsko mladino deluje prav lepo »Pomladke Jadranske straže«, kar so nam dokazale razne prireditve v zadnjih letih.

»Ti mladi stražarji« imajo svoje domove ob morju. V l. 1935. so Mariborčani otvorili

svoj dom. Učitelji in pomladkarji iz drugih banovin se ponajšajo z lepimi zgradbami za letovanje ob morju. Čehom iz Čehoslovaške se je priljubilo naše morje, da si v lastnem domu iščejo vsako leto prijetnega oddiha.

Učiteljstvo Dravske banovine nima še ničesar! Tako blizu smo Jadrana, da ga z lahkoto dosežemo v nekaj urah. Leto za letom pohitevajo od nas množice tja k morju, da polnijo tuje hotele in bogate tujce. Do zdaj se še nismo znali osamosvojiti.

Temu hoče od pomoči »Društvo Omišljski dom«. Kupilo je v idealno ležečem zalivu tik Omišlja primeren svet v izmeri 2000 m². Parcela je prepisana na naše ime, znesek pa plačan v celoti. Svet leži tik ob morju, po obrežju je speljana krasna cesta. Na tem prostoru bo zgradilo društvo enanadstropno poslopje z vsemi potrebnimi prostori za bivanje, sončenje, obednico, gospodinjinske prostore itd. Kopalnice bo tik pred poslopjem. Razgled proti jugu na odprto morje. Dom bo imel sprva 60 ležišč, po potrebi tudi več. Društvo ima vse potrebne in podrobne načrte izdelane, proračun za zgradbo in obratovanje na štedljiv način sestavljen.

Kako bo društvo uresničilo ta načrt? Po proračunu bo stala zgradba okroglo 400.000 Din. Da zberemo ta znesek je treba 200 članov, ki bi v 25 mesečnih obrokih po 100 Din vplačali članarino, ki se po polno vplačanem znesku izpremeni v en ali več deležev (po sklepu občnega zbora). Društvo bo delalo samo z lastnim kapitalom, brez izposojil, zato je vsak riziko za člane izključen. Kdor lahko prispeva v ta namen večji znesek, ne izgubi ničesar, temveč le pripomore do čim hitreje zgraditve letoviškega doma.

Društvo je tu! Če nekaj mesecev zbira prispevke (do zdaj okroglo 30.000 Din). V svoj krog vabi vse tiste, ki leto za letom hodijo k morju in vse one, ki bi radi šli, pa jim sedanja draginja po obmorskih hotelih to zabranjuje. Poglejmo Čeha, tovariše iz drugih banovin, našo mladino — brez dohodkov! — vsi ti imajo domove za letno bivanje ob morju.

Ali učiteljstvo Dravske banovine tega res ne zmore? Ali naj bomo mi, ki smo skoro najbližji sosedje našega Jadrana, res najslabši čuvarji njegovi? Ne! Kar smo že zamudili, hočemo v najbližji bodočnosti popraviti. Zato pričakujemo od vseh zavednih in tovariško čutečih tovarišev in tovarišic, da se bodo z dopisnico priglasi za vstop na »Društvo za zgradbo obmorskega učiteljskega doma v Omišlju — sedež Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/L«.

— Pedagoška centrala v Mariboru. Čitateljem in izposojevalcem naše knjižnice sporočamo, da se je knjižnica PC preselila iz slavnostne dvorane učiteljske šole v pritličje in sicer v prvo sobo desno od glavnega vhoda. Izvršila se je tudi revizija in je bilo ugotovljeno, da nekateri tovariši še niso vrnili knjig, ki so si jih izposodili že l. 1930. ali celo l. 1929. Vsi dosedanjí opomini so bili zaman. Ako ostane tudi ta, poslednji, brez uspeha, bomo prisiljeni storiti skrajne ukrepe, da se knjige vrnejo oz. plačajo. — Kdor želi, da mu pošljemo knjige po pošti, naj pošlje vnaprej znak za vsaj Din 3,50, kolikor stane poština za tiskovine do 2 kg. Odboru PC se namreč še ni posrečilo, da bi zopet izposloval nekdanjo ugodnost brezplačnega dostavljanja knjig po pošti. — Ob tej priliki naznanjamo še enkrat, da posluje naša knjižnica ob četrtkih od 15. do 17. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure. — Odbor.

— Napredoval je 20. VII. 1935 v VI. skupino učitelj Resman Rado iz Stegovcev.

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje M. O. iz L.

1. Ali ima pravico oddajati prazna učiteljska stanovanja kraj. šolski odbor na seji ali šolsko upraviteljstvo?

2. Kdo ima pravico do stanovanja: službeno starejši, ali tisti, ki je dalje časa na šoli, ali učiteljski par z otroki, ali učitelj, poročen z neučiteljico pa brez otrok?

Odgovor! Ad 1. Prazna učiteljska stanovanja oddaja kraj. šolski odbor na seji.

Ad 2. Pravico do stanovanja imajo vsi, a stanovanje dodeli po prosti objektivni presoji krajevni šolski odbor, upoštevaje okoliščine upravičencev in krajevne stanovanjske razmere.

—§ Vprašanje in odgovor. K. J., učiteljski abiturient v M. — Prošnjo za službo v Zet-ski banovini lahko vložite direktno pri ban-ski upravi v Cetinju, vendar je bolje, če vložite prošnjo potom tukajšnje banske uprave, ki v svojem poročilu pove, pod katero številko je bila poslana Vaša prva prošnja ministrstvu prosvete za službo v Dravski banovini. Prav je, če omenite prvo prošnjo tudi v novi prošnji, ki jo nameravate vložiti.

—§ Učitelji (-ice), nastavniki, profesorji in uradniki! — Prijave za prejemanje rodbinske doklade za otroke — predpisane s čl. 15. uredbe o dokladah z dne 19. IX. 1935. — je založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani in se dobe v knjigarnah Učiteljske tiskarne v Ljubljani in v Mariboru po 50 par. — Pismena naročila se izvrše le, ako se pošlje znesek v znakih in še znakom 25 para za poštino.

—§ Praktični učiteljski izpit — vštetje časa za polaganje. Ministrstvo prosvete je izdalo pod ON br. 74514 z dne 18. XI. 1935 normativni razpis kralj. banske uprave IV. No. 16995/2 z dne 27. XI. 1935 tolmačenje k § 72. zakona o narodnih šolah in k čl. 1. točka a) pravil o polaganju praktičnega učiteljskega izpita, da pridobi pravico za polaganje praktičnega učiteljskega izpita uradniški pripravnik na osnovi predpisa § 13 toč. 3. U. Z. po 2 letih pripravniške službe. Z ozirom na ta predpis se ne more vzeti v obzir čas, prebit v dnevničarski službi za pridobitev pravice za polaganje učiteljskega praktičnega izpita.

Naša gospodarska organizacija

SAMOPOMOČ UČITELJSKIH OTROK,

r. z. z. o. z.

Ta zadruga se je preosnovala iz društva »Samopomoč za otroke učiteljev in učiteljic ter profesorjev v Ljubljani« leta 1932.

Odpravnina, oziroma posmrtnina znaša sedaj za vsakega zavarovanca okrog 2500 Din; znašala bi pa lahko okrog 10.000 Din, če bi vsi tovariši (-ice) zavarovali svoje otroke. Obstoj te socialne zadruge je zagotovljen in gmotno dovolj fundiran.

Ob pristopu plača zadružnik za vsakega otroka sledeče prispevke:

1. Zadružni delež v znesku 10 Din.
2. Prispevek za slučaj smrti ali polnoletnosti (21. leto) 10 Din.
3. Upravnino 10 Din.
4. Pristopnino, ki se ravna po starosti prijaviteljenega otroka in znaša za četrto leto 10 Din, za peto in šesto leto 15 Din, za sedmo in osmo leto 30 Din, za deveto in deseto leto 50 Din.
5. Rezervo za podporo 5 Din.

Vsako leto se plača še enkrat 10 Din upravnine in 5 Din rezervnega sklada za vsakega zavarovanca.

Za smrtni slučaj, oziroma ob polnoletnosti zavarovanca izplača ustanova tolikokrat po 10 Din, kolikor je zavarovanec.

Tovariši, tovarišice! Upoštevajte in pristopajte!

—g Učiteljski dom v Mariboru. Izkaz za mesec oktober: Darila. Lesnika Viljemina, učiteljica v pok., mesto javne zahvale udeležencem pogreba po pokojnem možu Mihaelu Lesniku 150 Din; tovarišica J. P. 40 Din; Sresko učit. društvo Sv. Lenart v Slov. gôr. namestu venca na grob svojemu bivšemu članu, pok. tov. Lesniku 150 Din; Gačnik Janko in Mira mesto venca na grob pok. tovarišu Karlu Pestevšku 100 Din; ob priliki krsta pri tov. Petroviču, ko je njegovemu sinu kumoval sr. u. dr., darovali gostje 100 Din. — Darovalcem iskrena zahvala! — Tovariši in tovarišice, spomnite se ob vsaki taki priliki — smrt ali rojstvo — Učiteljskega doma! V sedanjih težkih krizi je tudi on potreben vsestranske podpore. — Gospodarska podjetja: zemljevidi: 15.166.50 Din, slike 1000 Din, grb 500 Din. — M. Kožuh, blagajnik.

Učiteljska fiskarna

—t Slovenski pravopis. Po pravopisnih in pravorečnih načelih, ki jih je odobrila pravopisna komisija znanstvenega društva v Ljubljani, sta izdala priredila A. Breznik in F. Ramovš. Cena vez. knjigi 60 Din. — Za cenjena naročila se priporoča knjigarna »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani in podružnica v Mariboru.

—t Knairs Weltatlas, nova ljudska izdaja za leto 1936. 53 barvnih zemljevidov. Cena Din 45.—

—t Knairs Konversations Leksikon, nova izdaja za leto 1936. 1900 strani, 2600 slik med tekstom, ter 75 eno- in večbarvnih slik. Cena Din 55.—

Naročila sprejema Knjigarna »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

—t Uradni repertorij ima zopet v zalogi Knjigarna »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani in podružnica v Mariboru. Cena Din 12.—

—t Freytag & Berndt; Zemljevid abesinskih bojišč (1:2.000.000). Bojišča: 1. Severno: Adua-Makalle; 2. Vzhodno: Železnica Danakil-Djibouti; 3. Vzhodno: Harar; 4. Jugovzhodno: Ogaden. — Cena za karto Din 11.—

Mladinska matica

—mm Božična številka »Našega roda« izide še pred prazniki in jo bodo imeli že vsi, ki jo pravočasno naročijo, še pred božičnimi počitnicami v rokah. Vsebinsko bo številka bolj belétristična kot dosedanje in bo izredno bogata. Tudi ilustrativno bo prav zanimiva. Zelo obsežen in pester bo tudi »Cicibanov rod«, kjer pridejo enkrat na svoj račun tudi naši najmlajši naročniki. Med sotrudniki srečamo nekaj za našo revijo novih imen, med njimi več takih, ki spadajo med naše najboljše literate.

—mm Na anonimno ovadbo proti »Našemu rodu« smo prejeli mnogo dopisov, kjer pesniki, pisatelji in učitelji obsojajo tak zakulisen boj proti tej naši lepi mladinski ustanovi. Znani pesnik M. Kunčič je poslal tudi več pesmi in je pripomnil, da z veseljem sodeluje pri »Našem rodu« s svojimi najboljšimi pesmimi in s tem jasno kaže, kako obsoja take denunciacije. — Od drugih dopisov s šol naj citiramo nekaj vrstic iz pisma, ki ga je poslala šola na Barju: »... Naša šola ima letos še celo več naročnikov na »Naš rod« kot lansko leto. V najvišjem razredu ga imajo skoro vsi učenci. List vsem zelo ugaja in sem le radoveden, kje in kdo so tisti »starši«, katerim je njegova vsebina tako slaba.

—mm Daljšo, ugodno oceno o publikacijah Mladinske matice prinaša tudi zadnja številka »Zenskega sveta«.

—mm O prvih dveh številkah »Našega roda« piše Ivan Albreht v »Glasu naroda«: »Naš rod«, mladinski list, ki ga izdaja JUU, je v novem, VI. letniku zopet pester in zanimiv. Doslej sta izšli dve številki.

Uvodno povest »Bratovščina sinjega galeba« je napisal Tone Seliškar. Povest je, kolikor je mogoče presoditi po teh dveh odlomkih, zanimiva in sveže pisana. Končno mnenje pa povem ob zaključku letnika. Zanimiva je tudi »Sola«, ki jo je napisal Julij Kaden-Bandrovski in prevedel France Vodnik. Čitali jo bodo mladi in stari s pridom, čeprav vsak drugače, koristila pa bo brez dvoma obojim. Ernesta Younga »Bivaljšča ljudi v tujih deželah« v priredbi Pavla Kuna-verja niso samo poučna, ampak prav primer-no tešijo v mladem človeku in preprostem čitatelju tudi ono romantično hrepenenje, ki se v mladini lahko izprevrže v pustolovska nagnenja, ako ne dobi o pravem času primerne ventilacije.

Poleg navedenih je v listu več poučnih sestavkov ter kratek življenjepisa Davorina Jenka. »Cicibanov rod« je pester kakor vsako leto, zanimiv in tudi aktualen.

Po vsem tem je treba priznati, da je »Naš rod« res dober, zanimiv in spretno urejan mladinski list. Celo več. Vprav zato, ker ne objavlja izključno samega lepeševlja, nado-mešča lahko v marsikateri podeželski hiši revijo, ki si je danes podeželski človek ne more naročiti.

Ze šolska doba sama, ako vračunamo nekdanjo ponavljalno, oziroma sedanjo višjo narodno šolo, obsega celo vrsto važnih človekovih razvojnih stopenj. Zato mora biti list, ki je namenjen mladini vseh teh različnih let, vsebinsko pester in bogat ter urejan tako spretno, da vsakomur nudi lahko kaj primernega.

Brez pretiravanja lahko zapišem, da kaže »Naš rod« iz leta v leto bolj zavestno stremljenje za kar najtesnejše približanje k temu idealu. Po vsem dosedanjem delu list zasluži, da javnost njegovo stremljenje v vsakem oziru podpira in podpre. Kar dajemo mladini, dajemo sebi. In če si bomo znali vzgojiti zdravo, čvrsto, življenja in dela zmožno mladino, nam ni treba biti niti življenja niti žrtev nikoli žal.

—mm »Kapelica« Karla Siroka, ki so jo doslej tako ugodno ocenili vsi listi, ima mnogo pesmi, ki so primerne za recitacije ob raznih šolskih prireditvah in zato bi ne smelo biti šole, ki bi ne imela te zbirke. Knjiga je izšla v izredno luksuzni izdaji, vendar je cena vezani knjigi le 30 Din. Naši naročniki jo lahko dobijo tudi pri upravi Mladinske matice.

Šolski radio

—r XI. teden. Torek 10. decembra: Kako smo praznovali 60 letnico naše šole; izvaja II. deška narodna šola na Grabnu v Ljubljani. I.—III. Spored: 1. Nagovor šolskega upravitelja tov. Josipa Ambrožiča. 2. Ivo Peruzzi: Staremu deblu — mladi cvet. (Prigodna deklamacija.) 3. Ruža Lucija Petelinova: Soli na Grabnu ob 60 letnici. (Deklamacija.) 4. Al. Mav: Naša pesem; petje. 5. Trnovska pesem; petje. 6. Al. Potočnik, Matevžev stric pripoveduje; igrokaz, izvajajo učenci. 7. Bože pravde. — V petek 13. decembra predava dr. Oskar Reva: Abesinija. II.—III. Predavatelj bo v kratkih črtah orisal splošen zemljepisni položaj države, o kateri se danes toliko piše. Posebno pozornost bo posvetil podnebnju, ki je odločilni faktor uspeha ali neuspeha italijanske vojske. Dotaknil se bo pa seveda tudi drugih poglavij kakor gospo-